

รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ
ในจังหวัดมุกดาหาร (รูปแบบ KMEF)

Knowledge Management Model for Local Wisdom Marketing of Elderly Farmer Community
in Mukdahan Province. (KMEF MODEL)

ทิวักร เหล่าลือชา

Tiwakorn Laoluecha

ครูเชี่ยวชาญ วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร สถาบันวิทยาลัยชุมชน

Expert Level Teachers Mukdahan Community College Institute of Community Colleges

Corresponding AuthorEmail: 62011381003@msu.ac.th

Received: 3 July 2021

Revised: 28 July 2021

Accepted: 2 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ 3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ และ 4. เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม และมีกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มภาคีรัฐ กลุ่มภาคเอกชนและลูกค้า และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ รวมกลุ่มเป้าหมายการวิจัย จำนวน 600 คน ที่มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Factor Analysis (EFA, CFA) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของชุมชนขาดการพัฒนาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ ขาดการจัดการห่วงโซ่มูลค่าของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุเชิงระบบต้นทาง กลางทาง และปลายทาง แนวทางกลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญา คือ E = Externalization และแนวทางกลยุทธ์การจัดการความรู้คือ Customer 2) การพัฒนาของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนผู้สูงอายุ พบว่า มีองค์ประกอบการจัดการความรู้ภูมิปัญญา 5KM และมีองค์ประกอบการจัดการทางตลาด 6P 3) ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุภายใต้แนวคิด KMEF: Knowledge Marketing Elderly Farmer ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 3 กระบวนการ และมีขั้นตอนการจัดการความรู้ภูมิปัญญา 5 ขั้นตอน ได้พัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุหรือรูปแบบ CMEF (Community Marketing Elderly Farmer) มีจำนวน 45 ชั่วโมง และ 4) ได้นำรูปแบบและหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้โดยการฝึกอบรมกับชุมชนเป้าหมาย จำนวน 3 กลุ่ม พบว่ามีผลการเรียนรู้ระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, การตลาดสมัยใหม่, เกษตรกรผู้สูงอายุ

Abstract

The purpose of this study is the current situation and problems of knowledge management, and to develop the marketing wisdom of knowledge management mode. The purpose of this study is to explore the

effectiveness of smart marketing management model for the elderly farmer in mukdahan province. Marketing knowledge management of the elderly community in mukdahan Province. It is a mixed method research between quantitative and Qualitative Research research tools are interview form 2) and questionnaire conducted in 2020- 2021 with the target group, which consisted of elderly, public sector, private sector and customers and senior experts in a total of 600 persons. data obtained were analyzed in research statistics. It consists of percentage, mean, standard deviation, and factor analysis (EFA, CFA). The data collected from the interview form were used for content analysis. results, 1) the state and problem of the execution of learning management of the community were examined by SWOT, Value Chain, SECI Model and KM Marketing indicating the lack of elderly community's development of marketing knowledge management and of systematic value chain management (upstream, midstream and downstream). The knowledge management strategy was E = Externalization, the marketing knowledge management strategy was the 'customer' 2) The development of model for marketing knowledge management of elderly farmer community showed that 5KM and 6P were the factors of knowledge management and of marketing management, respectively. 3) The model for marketing knowledge management of elderly farmer community was developed by the author based on the concept of KMEF: 'Knowledge Marketing Elderly Farmer' comprising 3 learning processes and 5 knowledge management stages. All these were applied in the development of 45 -hour program titled 'Community Marketing Elderly Farmer' (CMEF). 4) The developed model and program was experimented in training sessions with 3 groups of target communities. It generated a high level of learning. And, finally

Keywords: Knowledge Management, Smart Marketing, Elderly Farmer

บทนำ

เมื่อโลกก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. 2544-2643 (2001-2100) จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจน เป็นภาระทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับสำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายुर้อยละ 10.4 ปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายुर้อยละ 10.5 และในปี 2550 จำนวนประชากรผู้สูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.7 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พยากรณ์โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่า “ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากรและเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบภายในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศการเปลี่ยนแปลงสถิติประชากรของโครงสร้างอายุในสังคมไทย อันเนื่องมาจากการกระบวนการลดลงของการตายและการเจริญพันธุ์ ทำให้เกิดการเพิ่มจำนวนในสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุและส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรของประเทศในอนาคตหากไม่มีนโยบายหรือแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมรองรับ ประเด็นที่เด่นชัดคือ จำนวนประชากรวัยแรงงานที่ลดลงจะมีผลต่อผลผลิตรวมของประเทศ ในขณะที่การจัดสรรทรัพยากรเพื่อผู้สูงอายุของประเทศเพิ่มขึ้น ผลกระทบต่อการจัดการด้านสังคมคือการพึ่งพิงสมาชิกใน

ครอบครัวที่สูงขึ้น อันเนื่องมาจากภาวะถดถอยทางกายภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562, น.28-29)

จากการรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดมุกดาหารในปี พ.ศ.2560 โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร พบว่า สถานการณ์ผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปในจังหวัดมุกดาหาร มีผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 42,421 คน มีผู้สูงอายุประสบปัญหา จำนวน 1,636 คน คิดเป็นร้อยละ 3.86 และสถานการณ์ปัญหาผู้สูงอายุที่พบมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยเรื้อรัง ติดเตียง/ติดบ้าน จำนวน 940 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22 รองลงมาคือ ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวยากจน/ยากลำบาก จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55 และผู้สูงอายุดูแลบุคคลในครอบครัวอาทิ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 0.28 และมีข้อเสนอแนะให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพและการจัดอบรมฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร, 2560, น.50-56) ในปี พ.ศ. 2563 จังหวัดมุกดาหาร ได้จัดสรรงบประมาณในโครงการส่งเสริมศักยภาพบุคลากรและผู้ประกอบการด้านการเกษตรของจังหวัดมุกดาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ให้กับวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร เพื่อพัฒนาชุมชนผู้สูงอายุในภาคการเกษตรให้ภูมิปัญญาในชุมชนยังคงอยู่ในจังหวัดมุกดาหาร

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น พบว่า ชุมชนผู้สูงอายุขาดการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดโดยเฉพาะภาคการเกษตรอย่างเป็นระบบจึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบขึ้นๆ ผู้วิจัย จึงได้จัดทำกรวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนาเรื่อง รูปแบบการจัดการความรู้ทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร (รูปแบบ KMEF) ขึ้น ในระหว่างปี พ.ศ. 2563-2564 ภายใต้แนวคิด KMEF (Knowledge Marketing Elderly Farmer) เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ทางการตลาดของชุมชนทั้งระบบ ทำให้ชุมชนผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานการศึกษา สามารถนำผลงานวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการความรู้ทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิผลในหลายมุมมอง และทำให้ชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร
4. เพื่อหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบบเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ จำนวน 30 คน กลุ่มเกษตรกรผู้สูงอายุจำนวน 90 คน และกลุ่มชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practice) จำนวน 1 กลุ่ม จำนวน 30 คน รวมจำนวน 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ จำนวน 100 คน กลุ่มเกษตรกรผู้สูงอายุจำนวน 34 กลุ่ม จำนวน 200 คน กลุ่มภาคเอกชนและลูกค้า จำนวน 290 คน รวมจำนวน 590 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายคือ จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบ้านค้อ โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลผึ่งแดด และโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลภูวง รวมจำนวน 90 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) 3) อื่นๆ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended) ตลอดจน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) นำแบบสอบถามพบที่ปรึกษาและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, น.249) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และ 3) การทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งผลการประเมินมีอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.25-0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าความเชื่อมั่น 0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (EFA, CFA)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุโดยใช้เครื่องมือ SWOT พบว่า ด้านจุดแข็ง คือ ชุมชนมีภูมิปัญญาและทรัพยากรจากผู้สูงอายุจำนวนมาก ด้านจุดอ่อนพบว่าขาดการพัฒนาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบตั้งแต่ การพัฒนาต้นทาง กลางทางและปลายทาง ขาดการถ่ายทอดความรู้เพื่อการผู้สูงอายุในชุมชน ด้านโอกาส คือ สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดของชุมชน ด้านอุปสรรคพบว่า ขาดการบูรณาการพัฒนาและจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา กลุ่มเกษตรกร และหน่วยงานภาคเอกชน

1.2 การวิเคราะห์สภาพการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุโดยใช้เครื่องมือ Value Chain พบว่า การวิเคราะห์การจัดการห่วงโซ่คุณค่าของชุมชนผู้สูงอายุ (Value Chain) ของหน่วยงานในการจัดการความรู้ พบว่า ต้นทาง (Upstream) พบว่า มีวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลางน้ำ (Midstream) พบว่า มีหน่วยงานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลายน้ำ (Downstream) พบว่า มีหน่วยงาน สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดมุกดาหาร วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 การวิเคราะห์แนวทางการกำหนดการจัดการความรู้ตามแนวคิด SECI Model พบว่า แนวทางการสร้างความรู้ของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหารมีการกำหนดแนวทางการสร้างความรู้แบบ I = Internalization การนำความรู้ที่ได้มาใหม่ ไปใช้ปฏิบัติหรือลงมือทำจริง ๆ) ผลการวิเคราะห์พบว่า ชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุมีลักษณะนำความรู้ ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ไปลองปฏิบัติ ประยุกต์ ปรับปรุง เป็นผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการ หรือวิธีการใหม่ ๆ

1.4 การวิเคราะห์แนวทางการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดตามแนวคิด KM Marketing พบว่า ชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหารกำหนด Customer คือ การคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า/ประชาชนกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการเข้ามาใช้ความรู้อย่างต่อเนื่องนั้น ใช้หลักการส่งเสริมการขาย (Promotion) ซึ่งเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่มุ่งเน้นการกำหนดช่องทาง และรูปแบบการสื่อสาร (Communication) ที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้า

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย

2.1 ผลการศึกษาตัวแปรที่สำคัญจากองค์ประกอบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหารที่เกิดขึ้น จากการหมุนแกนเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแนวทาง ที่เหมาะสมที่มีต่อองค์ประกอบของปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor Standardized Coefficient) เป็นตัวแปรสำคัญ ผลจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบสภาพการณ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร คัดเลือกองค์ประกอบที่ตัวแปรมากกว่า 5 ตัวแปร สรุปได้แก่ องค์ประกอบที่ 1. การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) องค์ประกอบที่ 2. การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ (Knowledge system) องค์ประกอบที่ 3. การสร้างและแรงจูงใจในการจัดการความรู้ (Knowledge Creation and Motives) องค์ประกอบที่ 4. การจัดการความรู้ทางการตลาด (Knowledge Marketing) และองค์ประกอบที่ 5. การแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing)

2.2 ผลการศึกษาคัดเลือกตัวแปรที่สำคัญจากองค์ประกอบการจัดการทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหารที่เกิดขึ้นจากการหมุนแกนเพื่อนำมาใช้ในการสร้างแนวทางที่เหมาะสมที่มีต่อองค์ประกอบของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน (Factor Standardized Coefficient) เป็นตัวแปรสำคัญ ผลจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดความเพียงพอของข้อมูลการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีวัดแบบ ไกเซอร์-เมเยอร์-โอลกิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ 0.933 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อมูลทั้งหมดสามารถสกัดองค์ประกอบได้เป็น 6 องค์ประกอบหลัก ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 66.345 สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาตรฐาน โมเดลวัดตัวแปรการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร เพื่อจัดทำหลักสูตร นักการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุ (CME) พบว่า องค์ประกอบของสภาพการณ์การจัดการทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร คัดเลือกองค์ประกอบที่ตัวแปรมากกว่า 6 ตัวแปร สรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1. บุคคล (People) องค์ประกอบที่ 2. การมีส่วนร่วม (Participation) องค์ประกอบที่ 3. การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) องค์ประกอบที่ 4. ผลิตภัณฑ์ (Product) องค์ประกอบที่ 5. การจัดจำหน่าย (Place) และองค์ประกอบที่ 6. การนำเสนอ (Presentation)

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประกอบอาชีพ และจุดมุ่งหมายก่อนเข้ารับการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากมีวุฒิการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาไม่ได้เรียน จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 และมีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ตามลำดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-15,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ ท่านมีงานทำหรือไม่ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ก่อนเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนี้ มีงานทำอยู่แล้ว จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 การฝึกอบรมในหลักสูตรนี้น่าไปอยากมีความรู้เรื่องนี้ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนมากมี ผู้สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์

4. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพตามแนวคิด BSC ทั้ง 4 มุมมองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ มุมมองตามแนวคิด BSC ทั้ง 4 มุมมองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ มุมมองกระบวนการภายใน ($\bar{x} = 4.63$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มุมมองการเงิน ($\bar{x} = 4.61$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมา ได้แก่ มุมมองการเรียนรู้และการพัฒนา ($\bar{x} = 4.6$) และให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ มุมมองลูกค้า ($\bar{x} = 4.58$) ในภาพรวมเฉลี่ยมุมมอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) ตามลำดับ แยกเป็นรายมุมมองได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีจำนวนยอดขายเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.74$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.6$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมา ได้แก่ มีอัตราการเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.57$) และให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ มีจำนวนตลาดที่เพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.52$) ในภาพรวมเฉลี่ยมุมมองการเงิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) ตามลำดับ 2) มุมมองลูกค้า มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ($\bar{x} = 4.63$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับลูกค้า ($\bar{x} = 4.6$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

พบว่า 1) ขาดการพัฒนาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบตั้งแต่ การพัฒนาต้นทาง กลางทาง และปลายทาง 2) ขาดการถ่ายทอดความรู้เพื่อการผู้สูงอายุในชุมชน ด้านโอกาส คือ สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดของชุมชน ด้านอุปสรรค คือ ขาดการบูรณาการและพัฒนาและจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา กลุ่มเกษตรกร และหน่วยงานภาคเอกชน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร

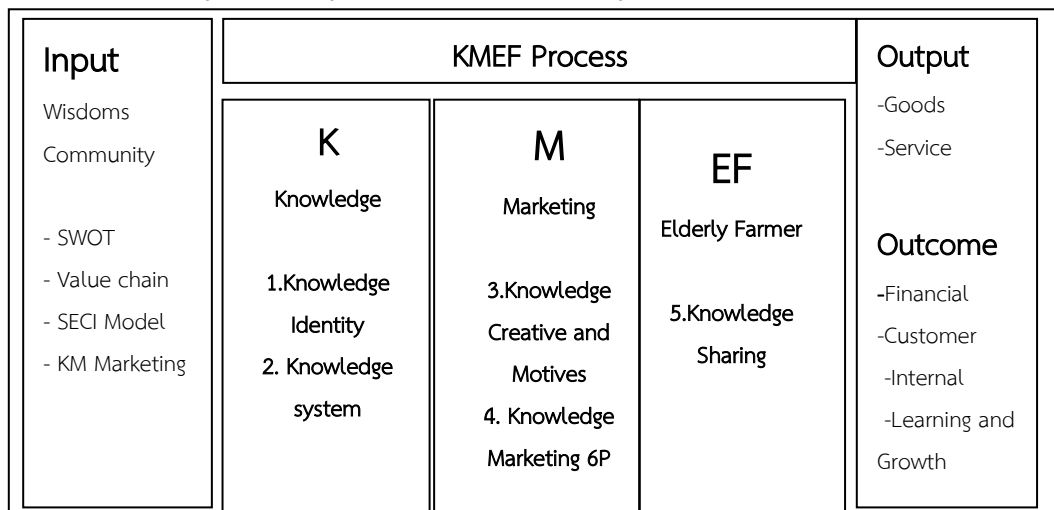
องค์ประกอบของรูปแบบสภาพการณ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร คัดเลือกองค์ประกอบที่ตัวแปรมากกว่า 5 ตัวแปร สรุปได้แก่ องค์ประกอบที่ 1. การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) องค์ประกอบที่ 2. การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ (Knowledge system) องค์ประกอบที่ 3. การสร้างและแรงจูงใจในการจัดการความรู้ (Knowledge Creation and Motives) องค์ประกอบที่ 4. การจัดการความรู้ทางการตลาด (Knowledge Marketing) และองค์ประกอบที่ 5. การแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) และองค์ประกอบของสภาพการณ์การจัดการทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร คัดเลือกองค์ประกอบที่ตัวแปรมากกว่า 6 ตัวแปร สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1. บุคคล (People) องค์ประกอบที่ 2. การมีส่วนร่วม (Participation) องค์ประกอบที่ 3. การรับรู้คุณค่า (Perceived Value) องค์ประกอบที่ 4. ผลิตภัณฑ์ (Product) องค์ประกอบที่ 5. การจัดจำหน่าย (Place) และองค์ประกอบที่ 6. การนำเสนอ (Presentation)

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายส่วนมากมีความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์

4. เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ประสิทธิภาพตามแนวคิด BSC ทั้ง 4 มุมมองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ มุมมองตามแนวคิด BSC ทั้ง 4 มุมมองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ มุมมองกระบวนการภายใน ($\bar{x} = 4.63$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มุมมองการเงิน ($\bar{x} = 4.61$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมา ได้แก่ มุมมองการเรียนรู้และการพัฒนา ($\bar{x} = 4.6$) และให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ มุมมองลูกค้า ($\bar{x} = 4.58$) ในภาพรวมเฉลี่ยมุมมอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$) ตามลำดับ

และเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจผู้วิจัยสามารถสรุปผลเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร (รูปแบบ KMEF)

จากแผนภาพที่ 1 รูปแบบสภาพการการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร หรือรูปแบบ KMEF (Knowledge Marketing Elderly Farmer) เริ่มต้นภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางการตลาดมี 3 กระบวนการเรียนรู้ และมีขั้นการเรียนรู้ 5 ขั้นการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการทางการตลาดของชุมชน โดยวัดผลได้จาก มุมมองการเงิน มุมมองลูกค้า มุมมองกระบวนการภายใน มุมมองการเรียนรู้และการเจริญเติบโตของชุมชน มีรายละเอียดแผนจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้เครื่องมือ SWOT, Value chain, SECI และ KM Marketing พบว่า โดยใช้เครื่องมือ SWOT พบว่า สภาพและปัญหาทางการตลาด ในปี พ.ศ. 2561 ด้านจุดแข็งพบว่า ชุมชนมีภูมิปัญญาและทรัพยากรจากผู้สูงอายุจำนวนมาก การใช้เครื่องมือ Value Chain

พบว่า 1) ต้นทาง มีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลางทาง มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลายทาง มีวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดมุกดาหาร โดยใช้เครื่องมือ SECI MODEL พบว่า แนวทางการสร้างความรู้ I = Internalization การนำความรู้ที่ได้มาใหม่ ไปใช้ปฏิบัติหรือลงมือทำจริง ๆ) การใช้เครื่องมือ KM Marketing พบว่า Customer คือ การคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า/ประชาชน กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และมีความกระตือรือร้นในการเข้ามาใช้ความรู้อย่างต่อเนื่องนั้น

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัด พบว่า มีองค์ประกอบ การจัดการความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนผู้สูงอายุ 5 องค์ประกอบและ มี6องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร (KMEF: Knowledge Marketing Elderly Farmer) เริ่มต้นภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในชุมชน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางการตลาดมี 3 กระบวนการเรียนรู้ และมีขั้นการเรียนรู้ 5 ขั้นการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการทางการตลาดของชุมชน โดยวัดผลได้จาก มุมมองการเงิน มุมมองลูกค้า มุมมองกระบวนการภายใน มุมมองการเรียนรู้และการเจริญเติบโตของชุมชน มีรายละเอียดแผนจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ โดยนำองค์ประกอบการจัดการทางการตลาด จำนวน 6 องค์ประกอบไปจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมชื่อหลักสูตร นักจัดการภูมิปัญญาทางการตลาดชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุ (CMEF: Community Marketer Elderly Farmer) มีจำนวนชั่วโมง 45 ชั่วโมง และคู่มือการใช้รูปแบบ KME สอดคล้องกับงานวิจัยของเรณูมาศ กุลละศิริมา และคณะ (2557, บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยเรื่องแนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามี 7 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) การค้นหาความรู้ 2) การแสวงหาความรู้: ภายในชุมชนมีครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ 5) การถ่ายทอดความรู้มีหลายรูปแบบ 6) การใช้ความรู้ และ 7) การติดตามประเมินผลความรู้

3. การทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ได้นำรูปแบบ KMEF ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ในการฝึกอบรมโดยใช้หลักสูตร นักจัดการภูมิปัญญาทางการตลาดชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุ (CMEF: Community Marketer Elderly Farmer) มีจำนวนชั่วโมง 45 ชั่วโมง ให้กับชุมชนผู้สูงอายุจำนวน 3 ชุมชน จำนวน 90 คน ผลการเรียนรู้ พบว่า ส่วนมากสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์สามารถนำไปประกอบอาชีพเสริมได้ สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรมครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์สามารถนำไปสร้างงานใหม่ได้

4. การหาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรรมผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า มี ประสิทธิภาพตามแนวคิด BSC ทั้ง 4 มุมมองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ พบว่า มุมมองตามแนวคิด BSC ทั้ง 4 มุมมองมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ มุมมองกระบวนการภายในการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ มุมมองการเงิน การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมา ได้แก่ มุมมองการเรียนรู้และการพัฒนา และให้ความสำคัญน้อยที่สุดได้แก่ มุมมองลูกค้า ในภาพรวมเฉลี่ยมุมมอง อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรณูมาศ กุลละศิริมา และคณะ (2557) ได้ทำ การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่ามี 6 ขั้นตอน 1) การแสวงหาความรู้ 2) การสร้างความรู้ 3) การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ 4) การถ่ายทอดความรู้ และ 5) การใช้ความรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 กลุ่มเกษตรกรผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหารหรือกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดอื่น ๆ ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ หรือรูปแบบ KMEF ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดการปลูกผู้สูงอายุหรือกลุ่มอื่น ๆ ทำให้ มีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้องค์ความรู้และภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุที่มีอยู่ในชุมชนไม่สูญหาย และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้ชุมชนและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน รายละเอียดการดำเนินการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชน

1.2 หน่วยงานภาครัฐ ภาคชุมชน และภาคเอกชน ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ หรือ รูปแบบ KMEF ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการบูรณาการการเรียนรู้และร่วมมือการพัฒนาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุในการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาทางรักษาความรู้และต่อยอดเป็นสินค้าและบริการในชุมชนผู้สูงอายุในรูปแบบการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนผลผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรผู้สูงอายุแลผลิตภัณฑ์จากกลุ่มอื่น ๆ ในจังหวัดมุกดาหาร รายละเอียดการดำเนินการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชน โดยรัฐบาลอาจมีการยกลดหย่อนภาษีจากการซื้อสินค้าและบริการจากผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมรายได้และคุณค่าของผู้สูงอายุในชุมชน โดยจัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรผู้สูงอายุยุคใหม่ (Elderly Smart Farmer) หรือแนวคิด ESF

1.3 ผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุ หรือรูปแบบ KMEF (Knowledge Marketing Elderly Farmer) ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาความรู้และทักษะในการพัฒนาการเรียนรู้ทางการตลาดเพื่อชุมชนของวิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร และหน่วยงานสถานศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจ รายละเอียดการดำเนินการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุหรือรูปแบบ KMEF (Knowledge Marketing Elderly Farmer) ในพื้นที่อื่นหรือการวิจัยกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2.2 ควรนำรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาทางการตลาดของชุมชนเกษตรกรผู้สูงอายุหรือรูปแบบ KMEF (Knowledge Marketing Elderly Farmer) ไปสู่ภาคปฏิบัติจริงผลก่อประโยชน์อะไร และสามารถต่อยอดอะไรบ้างเพื่อการพัฒนาแบบไปขึ้นอีกระดับหนึ่ง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยและพัฒนาเล่มนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยการสนับสนุนจากสำนักงานจังหวัดมุกดาหาร กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันวิทยาลัยชุมชน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี Eckerd College (UNITED STATES) Savan Institute of Management (LAO PRD.) และชุมชนผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหารในโครงการวิจัยและพัฒนาการจัดการความรู้ทางการตลาดชุมชนผู้สูงอายุในจังหวัดมุกดาหาร (Project Based) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564 และกราบขอบพระคุณกรรมการที่ปรึกษาที่ปรึกษางานวิจัยประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. พยอม วงศ์สารศรีกรมการที่ปรึกษา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรรณิการ์ สมบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริพร สารคล่องผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราตรี พระนคร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จริยานุกูล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขได้อย่างดียิ่ง จนสำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *แนวทางการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน).
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2553). *ทำเนียบองค์กรชมรมด้านผู้สูงอายุ พ.ศ. 2553 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ทิวากร เหล่าลือชา. (2561). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางการตลาดของชุมชนถั่วลิสงในจังหวัดมุกดาหาร ระยะที่ 3*. มุกดาหาร: วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร
- ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา. (2556). *รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้*. วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เรณูมาศ กุละศิริมาและคณะ (2557). *แนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- วีรวัฒน์ เข้มแข็ง, คณิต เขียววิชัย และนรินทร์ สังข์รักษา. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างทุนทางปัญญาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 33(3)
- สุภาพร ปริญญาเศรษฐกุล และเอื้อมพร เขียวหิรัญ. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการตลาดเพื่อส่งเสริมธุรกิจชุมชน:กรณีศึกษาธุรกิจเครื่องปั้นดินเผาชุมชนเกาะเกร็ด*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *รายงานผลทางสถิติประจำปี พ.ศ. 2559*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดมุกดาหาร. (2560). *รายงานสถานการณ์ทางสังคม จังหวัดมุกดาหาร ปี 2560*. มุกดาหาร.
- สุนันทา แสงทอง. (2555). *รายงานการวิจัยเรื่องการก่อเกิด พัฒนาการ และทิศทางในอนาคตของวิทยาลัยชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน.
- Kaplan, R.S. and Norton, D.P. (2001). *BSC: Balanced Scorecard*. 13th ed. Pearson Prentice Hall.
- Kotler, Philip and Keller Kevin Lane. (2012). *Marketing Management*. 14th ed. Global: Pearson Education Limited.